

Mediana naturală

*„Cei care au bilet de inteligență cu opțiunea dus-întors
sunt declarați dușmani de clasă.”*

Ceea ce se întâmplă pe teritoriul teoriei economice nu este diferit de ceea ce se constată în comportamentele ce configurează realitatea economică. Caracteristica irațională a reacțiilor intelectuale are o dimensiune naturală, în starea de emoție și una artificială, în impulsunile ideologice.

În activitatea economică se combină aliniamentele emoționale cu cele pasionale, care descriu dinamica alegerilor factoriale la nivel individual și, respectiv, social. Traectoria prevalentă a reacțiilor este, evident, o chestiune de masă critică, supradeterminată de logica situațională și de structurarea contextelor intersubiective. Teritoriul traectoriei rămâne sub zodia întâmplătorului, emoția necunoscând legitimitatea argumentului, iar ideologia complăcându-se în parcimonie. Incertitudinea se reproduce, astfel, din sursa dublă a decesului complexității: incomunicarea și adversitatea. Tendința spre maximizare are sens de anomie generalizată, iar spre minimizare are sens de comunicare eminent nonrațională (ce face imposibilă decelarea stării de raționalitate economică) și de substituie a adevărului cu asumptii (a științei cu credința).

Teatrul ideilor economice, în condițiile crizei de încredere ce a cuprins lumea, joacă drama științei economice. Actorii principali nu mai poartă masca rațiunii pentru că nu mai pot salva cu aparență substratul falsității. În fapt, la vedere sunt fețele ideologiilor, tot mai devastate de panica pierderii audienței, strigându-și dreptul la glorie.

Amplificatoarele se întrec în a răspândi cultura monologului din care să se cloneze în lumea ideilor specia extinctă a luptei de clasă. Proclamația subliminală spune că era bine când era rău. Binele și răul sunt eroii și antieroi perspectivele ideologice de la care s-a învățat relativismul social.

Identitatea ideologică a devenit metoda supremă în spectrul căreia s-a dizolvat funcționalismul. Nu cum e să fie bine contează, ca rezultat al negocierii

accesului la resurse, ci adoptarea soluției pernicioase a ideologiei *mainstream*. Adevărul este, astfel, decretat și nu legitimat prin discernământ. Rezultatul este preformat, deci trebuie doar să se accepte oferta, cornul abundenței ideologiei copleșindu-ne cu plăcerea de a alege avantajele.

Ideologia elimină atât riscul de a pierde, cât și incertitudinea de a fi. Avuția ne invită să ieșim din iluzie, iar ideologia ne răsplătește cu credința că nu este cale de întors. Cei care au bilet de inteligență cu opțiunea dus-întors sunt declarați dușmani de clasă. Cei care se întorc la starea naturală în care sălășluiește bunul-simț sunt arși pe rugul dreptății partizane.

Pentru ideologiile adverse nu există calea de mijloc. Ori ești cu capra, ori ești cu varza, nu este corect politic să faci sarmale cu carne de capră. „Plan, tot mai mult plan” (un bilet de dus) nu admite în niciun fel piața. După cum „piață, tot mai multă piață” exclude, ca o crimă de lezmajestate, planul (alt bilet doar de dus).

Între cele două direcții opuse se cascadează, în viziunile ideologice, hăul răului absolut. Un teritoriu nelocuit de nicio ființă și condamnat să nu ajungă vreodată la viața inteligentă. Dar, culmea, este chiar zona în care se întâmplă tot ceea ce constituie elementele vieții. Deși viața este posibilă și la extreme, ea preferă dintotdeauna să aleagă mediana. Experiența extremelor este intensă, dar nu este firească. Când durează prea mult, experiența extremei uită de scopul ei uman.

Omul nu este compatibil cu ambițiile extremelor. Doar sistemele ierarhice, unul de control oligarhic al puterii și celălalt de control oligarhic al avuției, însuflețesc extremele, omul fiind invariabil miezul alcătuirii universului.

Adică se așază mereu echidistant față de eroii și antieroi ideologiilor adverse.

Marin Dinu